

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ
ของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
FACTORS AFFECTING SAVINGS FOR RETIREMENT READINESS OF
KRUNGTHAI CARD PUBLIC COMPANY LIMITED

สุดาทิพย์ เกิ่งลิ่ม

สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

คณะบริหารธุรกิจ มหาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ

Sudatip Kenglimp

E-mail: sudatip.kl@gmail.com

Department of Finance and Banking, Faculty of Business Administration,
Ramkhamhaeng University, Thailand.

Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยศึกษาจากสถานภาพส่วนบุคคล พฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30 - 40 ปีระดับการศึกษาปริญญาตรีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน 25,000 - 35,000 บาทสถานภาพโสด จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-3

คนระยะเวลาในการออม 1 - 3 ปี ความถี่ในการออม 1 - 2 ครั้งต่อปีจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 - 3,000 บาท และมีรูปแบบการออมอื่นๆ นอกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นการฝากเงินกับธนาคาร ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในภาพรวมระดับความสำคัญ มาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือปัจจัยด้านทัศนคติในการออมรองลงมาปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนและค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง

ผลจากการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ อายุ รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน และพฤติกรรมการออมที่ต่างกัน ได้แก่ ระยะเวลาในการออม ความถี่ในการออม และจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือนมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนบุคคล; พฤติกรรมการออม; ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ

Abstract

The purpose of this independent study was to study factors affecting saving for retirement readiness of employees of Krungthai Bank Public Company Limited. The sample of the study by investigating from their personal factors, saving behavior, and factors affecting saving for retirement readiness of the respondents.

From the study, it was found that the majority of the respondents was female aged between 30 – 40 years old, graduated in Bachelor's degree with the highest average monthly income of 25,000 – 25,000 Baht. Many of them were single with family members of 2 - 3 persons. The duration for saving was between 1 – 3 years. The frequency of saving was 1 – 2 times per year, the amount of savings per month was between 1,000 - 3,000 baht, and the usual ways for saving were through provident fund and fixed deposit account with the bank. Factors affecting saving for retirement readiness in general were at

the high level with the highest average was factors on attitude in saving, followed by return rate factors and risk acceptance factors as the lowest average.

The result of hypothesis testing showed that the difference in personal factors such as age, average monthly income, and family members affected the factors affecting saving for retirement readiness of employees of Krungthai Bank Public Company Limited differently. The difference in saving behavior such as the duration for saving, the frequency of saving, and the amount of savings per month affected the factors affecting saving for retirement readiness of employees of Krungthai Bank Public Company Limited differently.

Keyword: personal factors; saving behavior; factors affecting saving for retirement readiness

บทนำ

การวางแผนเกษียณเป็นสิ่งทีทุกคนทั่วโลกต่างตระหนักถึง เนื่องจากประชาชนไม่สามารถฝากความหวังไว้ที่สวัสดิการจากทางรัฐได้เพียงอย่างเดียว ถึงแม้ว่าประเทศที่มีสวัสดิการหลังอายุเกษียณของประชาชนที่มีระบบที่ดีอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องให้ความรู้เรื่องการออมและการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณให้กับประชาชนมีการฝึกให้เยาวชนของประเทศรู้จักการออมเงินและในประเทศต่างๆ ทั่วโลกก็ได้มีการให้ความรู้ทางด้านการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุให้กับประชาชนในประเทศ เนื่องจากการที่ประชาชนในประเทศมีความพร้อมทางการเงินในช่วงเกษียณอายุจะเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับประเทศนั้นๆ เพราะงบประมาณของรัฐที่ต้องนำมาสนับสนุนประชากรหลังอายุเกษียณจะสามารถนำไปพัฒนาประเทศให้เจริญมากขึ้น และส่งผลถึงความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชนทุกคนในประเทศ รวมถึงผู้ที่มีความพร้อมทางการเงินเพื่อการเกษียณก็จะสามารถใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลายของชีวิตได้อย่างมีความสุขไม่มีปัญหาทางการเงินมาสร้างความกังวลในชีวิต ดังนั้นการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุจึงเป็นสิ่งที่ทุกๆ ประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและส่งเสริมการให้ความรู้กับประชาชนในประเทศของตน

ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องการออมเพื่อการเกษียณอายุ เนื่องจากประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จากการเพิ่มขึ้นของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับประเทศ ทำให้มีมาตรการรองรับปัญหาภาวะสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนได้ร่วมกันดำเนินงานเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานของบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จึงได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)” ซึ่งผลการวิจัยนี้

จะทำให้สามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมของการออม รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการออม เพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการออม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย สถานภาพทางการสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ระยะเวลาที่ออม ความถี่ในการออม จำนวนเงินที่ออม และรูปแบบการออม ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของ พนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

ขอบเขตด้านประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษา “อิทธิพลที่มีผลต่อการออมเพื่อการวางแผนเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ” โดยประชากรที่ทำการศึกษา คือ พนักงานแผนก Litigation บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 230 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการออมของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อใช้ในการอบรมการให้ความรู้ทางด้านการออมให้กับพนักงานแผนก Litigation บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อใช้ในการเสริมความรู้ทางด้านการออมให้กับพนักงานแผนก Litigation บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน

ศิรินุช อินละคร (2548) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายทางการเงินอาจกำหนดตามระยะเวลา ได้แก่ เป้าหมายทางการเงินระยะสั้น และเป้าหมายทางการเงินระยะยาว ดังนี้

1. เป้าหมายทางการเงินระยะสั้น (Short Term Financial Goals) เป็นเป้าหมายที่บุคคลสามารถทำให้สำเร็จได้ในระยะเวลาสั้นๆ นั่นคือไม่เกิน 1 ปีเช่น ฤดูร้อนนี้ต้องการซื้อเครื่องปรับอากาศ ต้องการเก็บเงินไปเที่ยวต่างจังหวัด

2. เป้าหมายทางการเงินระยะยาว (Long Term Financial Goals) เป็นเป้าหมายที่บุคคลต้องการใน 5 – 20 ปีข้างหน้า หรือเป็นเป้าหมายที่บุคคลต้องใช้เวลานานในการสะสมเงินเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย เช่น ต้องการเก็บเงินไว้ใช้หลังเกษียณ ต้องการเก็บเงินไว้เป็นทุนการศึกษาบุตรในอนาคต เป้าหมายระยะยาวอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากในอนาคตภาวะและเหตุการณ์ต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงไป เช่น ภาวะเศรษฐกิจรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความต้องการของบุคคลเอง เช่น บุคคล ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะซื้อบ้านเดี่ยวราคา 2 ล้านบาทในอีก 5 ปี ข้างหน้า เมื่อเวลาผ่านไปภาวะเศรษฐกิจ ตกต่ำลงทำให้บุคคลมีรายได้น้อยลง ดังนั้นบุคคลอาจจะเปลี่ยนเป้าหมายจากบ้านที่มีราคา 2 ล้านบาท เป็นบ้านที่มีราคาต่ำกว่า

ศิรินุช อินละคร, 2548 อ้างถึงใน อนงนาฏ ศุภกิจฉนิชกุล, 2558 กล่าวว่า เป้าหมายและการกำหนดเป้าหมายของการบริหารการเงินมีเป้าหมายหลักสำคัญอยู่ 2 ประเภทซึ่งได้แก่ เป้าหมายที่ไม่เกี่ยวกับเงินและเป้าหมายที่เกี่ยวกับเงิน ซึ่งในการบริหารการเงินมีเป้าหมายหลักอย่างเดียวไม่เพียงพอจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายทางการเงินร่วมด้วย คือ การตั้งเป้าหมายการเงินระยะสั้นและระยะยาวซึ่งจะสามารถกำหนดเป้าหมายนี้ได้จากรายได้และช่วงชีวิตของบุคคลนั้นๆ

กฤษฎา เสกตระกูล (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การจัดทำ งบการเงินส่วนบุคคล และการ ตรวจสอบสุขภาพทางการเงิน เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่งคั่งใช้บอกว่าบุคคลอยู่ ณ ที่ใดในปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้บอกว่าจะไปทีใดในอนาคต ซึ่งก็เหมือนการ เดินทางปกติทั่วไปที่ต้องรู้เป้าหมายหรือจุดหมายที่กำลังจะไป ในที่นี้หมายถึง "เป้าหมายชีวิต" โดย "เป้าหมายในชีวิต" หมายถึง สภาพหรือเหตุการณ์ที่บุคคลต้องการให้เกิดขึ้นในชีวิตในอนาคต เช่น อยากเกษียณอย่างมีความสุข มีเงินใช้พอเพียง มีสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดีลู่ๆ จบการศึกษาดี มีงานทำ มีครอบครัวที่ดีมีทรัพย์สินมรดกทอดให้กับลูกหลาน เป็นต้น ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมีคามฝัน อยากบรรลุเป้าหมายในชีวิตคล้ายๆ อย่างนี้แม้ว่ารายละเอียดของวิธีการไปสู่เป้าหมายของแต่ละคน อาจจะแตกต่างกัน เช่น บางคนใช้วิธีทำธุรกิจ บางคนใช้วิธีการทำงานเป็นพนักงานมีอาชีพใน องค์กร เป็นต้น

จุฑาธิบดิ์ ฤกษ์สันทัต, 2555:8 อ้างถึงใน อนงนาฏ ศุภกิจฉนิชกุล (2558) ได้กล่าวถึง การออมทำให้เป้าหมายในอนาคตของผู้บริโภคบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ซึ่งการออมถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อีกทางการออมยังช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่ารายจ่ายและการลดรายจ่ายลงทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เช่นกันซึ่งเงินออมได้จากรายได้หักค่าใช้จ่ายประเภทอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ความรู้เกี่ยวกับการเกษียณอายุ ทำให้ทราบว่าเมื่อถึงวัยเกษียณผู้เกษียณจะมีผลกระทบต่างๆ ตามมาภายหลังเกษียณไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบโดยตรงผู้เกษียณควรมีการเตรียมความพร้อมในการเกษียณเพื่อรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐธิกา อารังลักษณ์ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบุคคล” จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20 - 30 ปีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 25,000 บาท รวมถึงตั้งแต่ 35,000 บาทขึ้นไป สถานภาพโสด และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 3-4 คน มีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน 1,000 บาท -3,000 บาท ความถี่ในการออม 5-6 ครั้งต่อปี ระยะเวลาในการออม 1-5 ปี และรูปแบบการออมเก็บไว้เองเป็นเงินสดรวมถึงฝากเงินกับธนาคาร ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ในภาพรวมระดับความสำคัญในการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลละพฤติกรรมกรรมการออมที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อความพร้อมการเกษียณอายุแตกต่างกัน

เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพจำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่” จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ อายุระหว่าง 20 - 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 35,000 บาทขึ้นไป มีสถานภาพสมรส และมีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน มีความถี่ต่อปีเท่ากับ 4 ครั้งขึ้นไป และมีระยะเวลาการออมนาน 1-6 ปี มีการออมในรูปแบบเงินฝากประเภทฝากประจำเป็นส่วนใหญ่ไม่มีการออมในรูปแบบของตราสารหนี้ ส่วนใหญ่ไม่มีการออมในรูปแบบของตราสารทุน ส่วนใหญ่ไม่มีการออมในรูปแบบของอสังหาริมทรัพย์ และส่วนใหญ่มีการออมในรูปแบบอื่นๆ คือประเภทกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมากที่สุด

กิจติพร สิทธิพันธุ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเท่ากันส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,001 - 15,000 บาท และประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน ส่วนบุคคลของประชาชนใน

กรุงเทพมหานครว่ามีอิทธิพลในระดับมากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลด้วยตนเอง โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานะทางการเงิน และป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สินที่มากเกินไป กรอบระยะเวลาที่กำหนดในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นระยะกลาง (ระยะเวลามากกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี) มีรูปแบบคือเน้นความมั่นคงทางการเงิน และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลคือ ตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลทางแบบสอบถาม (Questionnaire) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แผนก Litigation มีจำนวนทั้งหมด 230 คนโดยใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วย สูตร (Taro Yamane) ทาโร่ ยามาเน่และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากแบบทดสอบที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามเพื่อไว้จำนวนหนึ่งรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เก็บแบบสอบถามจำนวน 160 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ แบ่งออกเป็นส่วนตัวๆ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งลักษณะของคำถามจะมีคำตอบหลายตัวเลือกและเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด 6 ข้อ

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม แบ่งออกเป็นส่วนตัวๆ ดังนี้ ความถี่ในการออม จำนวนเงินที่ออม ระยะเวลา และรูปแบบการออม ซึ่งลักษณะของคำถามจะมีคำตอบหลายตัวเลือกและเป็นแบบสอบถามปลายปิด 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุแบ่งออกเป็นส่วนตัวๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านทัศนคติในการออม ปัจจัยด้านผลตอบแทน ปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งลักษณะของคำถามแบบส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิคเคอร์ท (Likert) แต่ละข้อแบ่งระดับความสำคัญของปัจจัยออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับความสำคัญมากที่สุด ระดับความสำคัญมาก ระดับความสำคัญปานกลาง ระดับความสำคัญน้อย ระดับความสำคัญน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เมษายน- มิถุนายนพ.ศ. 2562

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

1. วิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามด้วยความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test)
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลที่จำแนกมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบว่ามีผลแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple comparisons) โดยใช้วิธี Fisher's Least – Significant Different (LSD)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุในช่วง 30 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน 25,000 - 35,000 บาทสถานภาพโสด และส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 2-3 คน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมพบว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการออม 1 - 3 ปี ความถี่ในการออม 1 - 2 ครั้งต่อปีจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 - 3,000 บาท และมีรูปแบบการออมอื่นๆ นอกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ฝากเงินกับธนาคาร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุพบว่าในภาพรวมระดับความสำคัญในการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ อยู่ในระดับความสำคัญ มาก มีค่าเฉลี่ย3.89 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการออมในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย4.23 รองลงมาด้านปัจจัยอัตราผลตอบแทน ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญ มากมีค่าเฉลี่ย 3.89 ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการยอมรับความเสี่ยง ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.65

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุพบว่า อายุ รายได้เฉลี่ย และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกันมีผลต่อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการออมกับปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุพบว่า ระยะเวลาที่ออม ความถี่ในการออม และจำนวนเงินที่ออม ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฎฐิกา อารงลักษณ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน ธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบุคคล บริโภค ได้กล่าวว่า จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ได้กล่าวว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี จำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 - 3,000 บาท และรูปแบบการออมอื่นๆ นอกจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ฝากเงินกับธนาคาร โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฎฐิกา อารงลักษณ์ (2559) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน 1,000 บาท -3,000 บาท และรูปแบบการออมเก็บไว้เองเป็นเงินสดรวมถึงฝากเงินกับธนาคารและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ผลการศึกษาพบว่า มีการออมในรูปแบบเงินฝากประเภทฝากประจำเป็นส่วนใหญ่

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญ มาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการออม ระดับความสำคัญ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยอัตราผลตอบแทน ระดับความสำคัญ มาก โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฎฐิกา อารงลักษณ์ (2559) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบุคคลบริโภค ในภาพรวมระดับความสำคัญในการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านปัจจัยด้านทัศนคติในการออมอยู่ระดับความสำคัญมาก รองลงมาปัจจัยด้านผลตอบแทนอยู่ระดับความสำคัญมาก

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ไทยจำกัด (มหาชน) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัยพบว่า อายุ รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ไทยจำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฎีกา อารังลักษณ์ (2559) ที่กล่าวว่า อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบุคคลบริโภค แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ไทยจำกัด (มหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการออม จากการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการออม ความถี่ในการออม และจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ไทยจำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของญัฐฎีกา อารังลักษณ์ (2559) ที่กล่าวว่า ระยะเวลาในการออม ความถี่ในการออม และจำนวนเงินที่ออมเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน ธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบุคคลบริโภค แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ไทยจำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง สถานภาพโสด จากปัจจัยส่วนบุคคลที่พบทำให้ผู้จัดอบรมหลักสูตรการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุให้กับพนักงานทราบว่าควรจัดอบรมและให้ความรู้กับพนักงานที่เป็น เพศหญิง และพนักงานที่มีสถานภาพโสดเป็นหลัก โดยมีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรม ดังนี้

การจัดอบรมให้กับกลุ่มพนักงานที่มีสถานภาพโสดควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุอย่างครอบคลุมในทุกด้าน เช่น ด้านผลตอบแทนจากการออมและด้านความเสี่ยงจากการลงทุน พนักงานที่เข้าอบรมจะมีความเข้าใจในเรื่องของผลตอบแทนควบคู่ไปกับการประเมินการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุนได้ และมีการเสริมความรู้ด้านการออมเพื่อการเกษียณอายุมากยิ่งขึ้น เช่น การวางแผนออมเงินเพื่อการเกษียณอายุจากการลงทุนในทรัพย์สินที่หลากหลายมีการกระจายความเสี่ยงจากการลงทุน เป็นต้นการจัดอบรมกับกลุ่มพนักงานที่เป็น เพศหญิง โดยการเสริมความรู้ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณอายุ เช่นการเสริมความรู้ด้านผลตอบแทนที่เกิดจากการออมเงินในวิธีต่างๆ เช่น การลงทุนในหุ้น การลงทุนในทองคำ เป็นต้น

พฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออม คือ ฝากเงินกับธนาคาร จำนวนที่ออมเฉลี่ยต่อเดือน 1,000 – 3,000 บาท จากพฤติกรรมการออมที่พบทำให้ผู้จัดอบรม

การให้ความรู้ทางด้านการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุให้กับพนักงานทราบว่า ควรเสริมความรู้ด้านการออมและการลงทุนให้กับพนักงาน โดยมีการจัดอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจำนวนเงินออมที่ควรเก็บออมต่อเดือน เพื่อให้พนักงานสามารถมีเงินใช้จ่ายเพียงพอหลังจากที่เกษียณอายุมีการจัดอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดสรรเงินออมเพื่อลงทุน โดยมีการเชิญวิทยากรจากสถาบันการเงินต่างๆ มาให้ความรู้กับพนักงานในด้านการลงทุนเพื่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ และมีการจัดอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเพิ่มช่องทางการออมให้มากยิ่งขึ้น เช่น จัดอบรมเกี่ยวกับการออมในหุ้น การจัดสรรการลงทุนในกองทุนรวม/LTF/RMF

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) คือ ปัจจัยด้านทัศนคติในการออม ปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทน จากปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุนี้ทำให้ผู้จัดอบรมให้ความรู้กับพนักงานในหลักสูตรการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ สามารถเสริมความรู้ในปัจจัยด้านทัศนคติในการออม และปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนให้มีความละเอียดและครอบคลุมเนื้อหาตรงกับความต้องการของพนักงานได้ เช่น การจัดอบรมเสริมความรู้ด้านทัศนคติในการออม โดยมีการเสริมความรู้ในด้านการวางแผนเกษียณอายุอย่างยั่งยืน มีการเสริมความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มความมั่งคั่งให้กับผู้เข้าอบรม มีการเสริมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินให้กับผู้เข้าอบรม และมีการจัดอบรมเสริมความรู้ด้านอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมและการลงทุน โดยมีการเสริมความรู้ในด้านสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการออมและการลงทุน เช่น การเสริมความรู้ในเรื่องด้านการซื้อประกันชีวิตและประกันสุขภาพ การลงทุนในกองทุน LTF , RMF เพื่อใช้ในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุ รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานแตกต่างกัน จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ฝ่ายทรัพยากรบุคคลสามารถพิจารณาสวัสดิการด้านเงินสะสมพนักงานในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้อย่างเหมาะสม และมีการจัดอบรมเสริมความรู้แก่พนักงานโดยมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับ อายุของพนักงาน และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนของพนักงานเช่น การจัดอบรมเสริมความรู้ด้านการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุให้กับพนักงานที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันโดยการแบ่งเนื้อหาให้มีความเหมาะสมในการอบรมให้ความรู้ตามช่วงอายุของพนักงาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการออมเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ แตกต่างกันจากข้อมูลดังกล่าวทำให้หน่วยงานฝ่ายทรัพยากรบุคคลสามารถคัดเลือกบริษัทจัดการการลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้กับพนักงานได้อย่างเหมาะสม เช่น ให้พนักงานสามารถเลือกการลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มีความหลากหลายในการออมและการลงทุนเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและทัศนคติในการออม เช่น พนักงานที่

สามารถยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนได้สามารถเลือกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มีความเสี่ยงสูงแต่มีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูง หรือมีการให้พนักงานเลือกจำนวนเงินที่ต้องการออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้ และมีการอบรมเสริมความรู้กับพนักงานเพื่อใช้ในการเลือกเครื่องมือการออมเพื่อการเกษียณอายุให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการออมของพนักงานเช่น อบรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการออมตามระยะเวลาที่ออมเพื่อการเกษียณอายุให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่พนักงานจะเกษียณอายุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มพนักงาน บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) แผนก Litigation จึงควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมไปยังแผนกอื่นๆ ของบริษัทบัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ด้วย เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของกลุ่มคนวัยทำงาน

ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของความเสี่ยงที่เกิดจากการลงทุน และผลตอบแทนจากการลงทุนเพื่อใช้ในการพิจารณาการออมให้เหมาะสม

ควรลงรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของการออมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นตัวเลือกให้กับผู้ตอบแบบสอบถามให้เหมาะสมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิตติพร สิทธิพันธุ์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาเฉพาะบุคคล, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของ พนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน). ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2562, จาก <https://www.ktc.co.th/about>

จันทร์เพ็ญ บุญฉาย. (2551). การจัดการการเงินส่วนบุคคล: กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ชลธิชา มูลละ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรมการออมเพื่อการวางแผนชีวิตหลังเกษียณของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยสยาม.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.(2558).วางแผนเกษียณ. ค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2562จาก https://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_5.pdf

นัฐริกา อารงลักษณ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ศูนย์สินเชื่อบริโภคบริโภค. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เพรียว เสรีรักษ์. (2559). ปัจจัยการวางแผนการเงินก่อนการเกษียณของครูโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี. สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยสยาม.

มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ. (2558). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ พ.ศ.2556. ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2562, จาก <https://fopdev.or.th/สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์>.

อนงนาฏ ศุภกิจวณิชกุล. (2558). พฤติกรรมการออมและการบริหารการเงินก่อนเกษียณอายุกรณีศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.